

WYNAGRODZENIA w Twojej firmie

AKTUALNOŚCI I PRZYKŁADY ROZLICZEŃ: ZUS I PODATKI I PRAWO PRACY

wydanie
specjalne

Zasiłki macierzyńskie od 2 stycznia 2016 r. – nowe obowiązki pracodawców

Od 2 stycznia 2016 r. zarówno pracownik – rodzic, jak i ubezpieczony – rodzic będzie miał prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego i urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego i urlopu ojcowskiego. Zmiany w wypłacaniu zasiłków mają związek z nowymi uprawnieniami rodzicielskimi, które zaczynają wtedy obowiązywać.

Ubezpieczonym opłacającym składkę na ubezpieczenie chorobowe – zarówno obowiązkowo, jak i dobrowolnie – przysługują świadczenia pieniężne w razie choroby i macierzyństwa. Jednym z takich świadczeń jest zasiłek macierzyński. Przysługuje on nie tylko pracownikom – rodzicom, korzystającym z urlopów związanych z wychowywaniem dzieci: urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego, urlopu ojcowskiego czy też urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego.

WAŻNE

Zasiłek macierzyński przysługuje także ubezpieczonym niebędącym pracownikami za czas odpowiadający długości urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego, urlopu ojcowskiego czy też urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego.

Każda pracownica, która urodzi dziecko, ma prawo do urlopu macierzyńskiego, podobnie jak matka–ubezpieczona niebędąca pracownicą ma prawo do zasiłku macierzyńskiego odpowiadającego długością urlopom przysługującym matkom–pracownikom. Skorzystanie z urlopu macierzyńskiego jest dla pracownicy–matki obowiązkiem, a matka–ubezpieczona niebędąca pracownicą nie ma obowiązku korzystania z wypłaty zasiłku macierzyńskiego, ale najczęściej korzysta z takiej możliwości. Natomiast wystąpienie o urlop rodzicielski czy urlop ojcowski jest dobrowolne dla pracowników–rodziców tak samo jak dobrowolne jest wnioskowanie o wypłatę zasiłku macierzyńskiego przez ubezpieczonych niebędących pracownikami za okres odpowiadający długości tych urlopów.

Jak długo można otrzymywać zasiłek macierzyński

Wymiar urlopu macierzyńskiego i tym samym długość wypłaty zasiłku macierzyńskiego za czas urlopu macierzyńskiego wynosi odpowiednio:

- ² 20 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka,
- ² 31 tygodni w przypadku urodzenia dwojga dzieci,
- ² 33 tygodnie w przypadku urodzenia trojga dzieci,
- ² 35 tygodni w przypadku urodzenia czworga dzieci,
- ² 37 tygodni w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci.

Do 1 stycznia 2016 r. ubezpieczonym – pracownikom – rodzicom przysługuje prawo do dodatkowego urlopu macierzyńskiego (w wymiarze do 6 tygodni w razie urodzenia 1 dziecka lub do 8 tygodni przy urodzinach więcej niż 1 dziecka) do wykorzystania bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego.

W numerze:

- Jak długo można otrzymywać zasiłek macierzyński **1**
- Różnice w zakresie prawa do zasiłku macierzyńskiego z tytułu przyjęcia dziecka na wychowanie w ramach rodziny zastępczej w zależności od wieku dziecka **3**
- Zasiłek macierzyński za okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w 2015 i 2016 roku **3**
- Zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego w 2015 i 2016 roku **3**
- 100 czy 60% podstawy wymiaru zasiłku **4**
- Zasiłek macierzyński dla ojca **4**
- Kiedy wypłacać wyrównanie zasiłku **5**
- Zgon dziecka **5**
- Minimalna wysokość zasiłku macierzyńskiego **5**
- Równoczesne korzystanie z zasiłku za okres urlopu rodzicielskiego przez rodziców dziecka a wysokość tego zasiłku **5**
- Wysokość zasiłku macierzyńskiego przed nowelizacją i po nowelizacji przepisów – podsumowanie **6**
- Łączenie wykorzystywania urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy na nowych zasadach **6**
- Zasiłek macierzyński przysługujący w razie śmierci matki albo porzucenia przez nią dziecka **8**
- Zasiłek macierzyński w razie niezdolności matki dziecka do samodzielnej egzystencji **9**
- Porównanie obecnych i znolizowanych przepisów ustawy zasiłkowej w zakresie zasiłku macierzyńskiego **10**
- Zasiłek macierzyński w razie pobytu matki w szpitalu **10**
- Prawo do zasiłku macierzyńskiego z obu tytułów **11**
- Najważniejsze zmiany w przepisach o uprawnieniach rodzicielskich rodziców z ubezpieczeniem chorobowym **12**

OD REDAKCJI

Od 2 stycznia 2016 r. w przypadku złożenia wniosku o uprawnienia rodzicielskie pracownica będzie mogła dzielić się:

- z pracownikiem – ojcem wychowującym dziecko albo
- z ubezpieczonym – ojcem dziecka – korzystaniem z urlopu rodzicielskiego albo pobieraniem zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi tego urlopu, przy uwzględnieniu zasad związanych z udzielaniem tego urlopu.

To tylko jedna z prorodzinnych nowości, z których rodzice będą mogli skorzystać praktycznie od początku 2016 roku. A co to oznacza dla pracodawców? Warto zapoznać się z wyjaśnieniami naszego eksperta.

Renata Kajewska

specjalista w zakresie wynagrodzeń, redaktor prowadzący

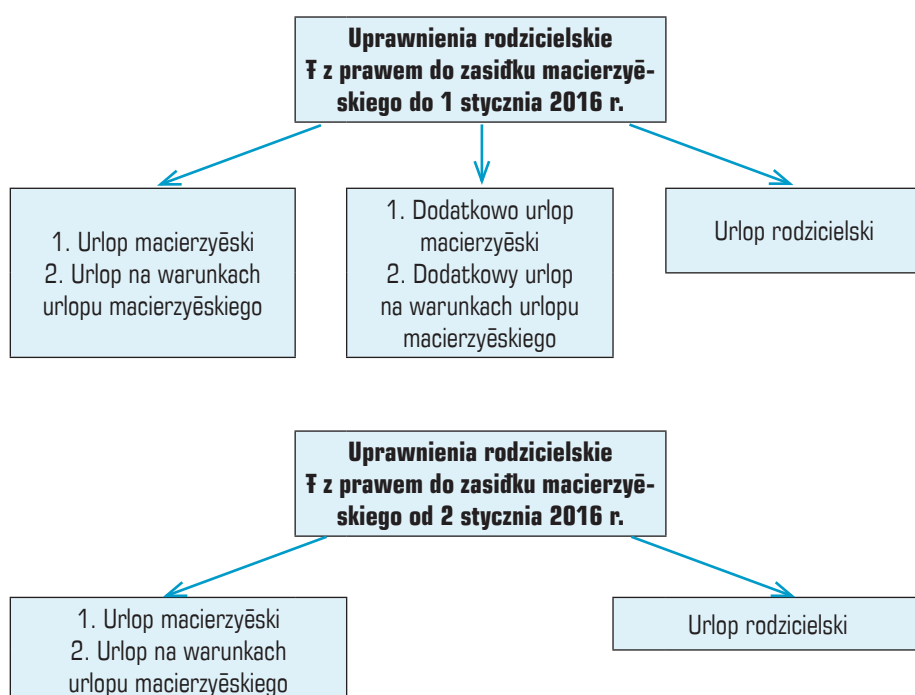
Podobnie zasiłek macierzyński w wymiarze do 6 lub do 8 tygodni mogą otrzymać ubezpieczone – niebędące pracownikami – matki, które wykorzystały przysługujący im zasiłek macierzyński za okres odpowiadający urlopowi macierzyńskiemu. **Od 2 stycznia 2016 r. dodatkowy urlop macierzyński zostanie połączony z urlopem rodzicielskim.** Jak wcześniej po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego można skorzystać z dodatkowego urlopu macierzyńskiego, a później z urlopu rodzicielskiego, tak po 2 stycznia 2016 r. po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego będzie można wykorzystać urlop rodzicielski w wydłużonym wymiarze.

Do 1 stycznia 2016 r. pracownik, po wykorzystaniu dodatkowego urlopu macierzyńskiego, może także skorzystać z urlopu rodzicielskiego w wymiarze do 26 tygodni. A od 2 stycznia 2016 r. po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego pracownik będzie mógł skorzystać z 32 lub 34 tygodni urlopu rodzicielskiego w zależności od liczby dzieci urodzonych przy jednym porodzie. Za okres:

- ² urlopu macierzyńskiego i urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego,
- ² dodatkowego urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego,
- ² urlopu rodzicielskiego,
- ² urlopu ojcowskiego

pracownik do 1 stycznia 2016 r. ma prawo do zasiłku macierzyńskiego. Natomiast od 2 stycznia 2016 r. zarówno pracownik – rodzic, jak i ubezpieczony – rodzic będzie miał prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego i urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego i urlopu ojcowskiego. Wysokość zasiłku macierzyńskiego, co do zasady, za okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz urlopu ojcowskiego wynosi **100% podstawy wymiaru zasiłku**. Za okres urlopu rodzicielskiego generalnie zasiłek macierzyński wypłacany jest w wysokości **60% podstawy wymiaru zasiłku**. W zależności od przyjętego sposobu wnioskowania o dobrowolne uprawnienia rodzicielskie pracownik może również otrzymać zasiłek macierzyński w wysokości 80%, jeżeli złoży wniosek „z góry” o urlop rodzicielski bezpośrednio po urlopie macierzyńskim w terminie 21 dni od daty porodu.

Podstawę wymiaru zasiłku stanowi wynagrodzenie za pracę pomniejszone o 13,71% składek na ubezpieczenia społeczne opłacane przez ubezpieczonego za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc powstania absencji uprawniającej do wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Zasiłek macierzyński wypłacany jest na takich samych zasadach dla pracowni-

Kierownik grupy wydawniczej:

Agnieszka Konopacka-Kuramochi

Redaktor prowadzący: Renata Kajewska

Skład i łamanie: 6AN Studio

Druk: MDruk

Nakład: 1000 egz.

ISSN: 1895-9733

Zamówienia: tel. 22 518 29 29, cok@wip.pl,

www.wynagrodzeniawfirmie.wip.pl

Wydawnictwo Wiedza i Praktyka sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, ul. Łotewska 9a, 03-918 Warszawa, numer KRS 0000098264, NIP 526-19-92-256, Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy KRS. Kapitał zakładowy w wysokości 200.000 zł.

Materiały drukowane w publikacji „Wynagrodzenia w Twojej firmie” wraz z innymi elementami subskrypcji chronione są prawem autorskim. Wykorzystanie tych materiałów wymaga zgody wydawcy. Zakaz ten nie dotyczy cytowania ze wskazaniem autora oraz źródła. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności prawnej za zastosowanie zawartych w publikacji „Wynagrodzenia w Twojej firmie” lub w innych elementach subskrypcji informacji, wskazówek, przykładów itp. do konkretnych przypadków.

ków–rodziców z tytułu urodzenia się dziecka, jak również dla pracowników–rodziców z tytułu przyjęcia dziecka na wychowanie. W przypadku przyjęcia na wychowanie w ramach rodziny zastępczej (z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej) dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia lub dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do ukończenia przez nie 10. roku życia, zasiłek macierzyński przysługuje przez okres 20 tygodni.

W praktyce może się jednak zdarzyć, że dziecko przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej ukończy wiek 7 (10) lat w krótkim okresie po przyjęciu na wychowanie. Wtedy ubezpieczony ma gwarancję wypłaty zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego przez okres nie krótszy niż 9 tygodni (63 dni). Tym samym do 1 stycznia 2016 r. łącznie, jeśli w związku z przyjęciem dziecka na wychowanie w ramach rodziny zastępczej (z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej) zasiłek macierzyński przysługuje tylko za okres 9 tygodni (63 dni), to ubezpieczona ma prawo do zasiłku macierzyńskiego za dodatkowy urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze do 3 tygodni (21 dni), tj. w wymiarze skróconym o połowę w stosunku do pełnego okresu tego dodatkowego urlopu, który przysługuje w wymiarze

do 6 tygodni (42 dni), gdy na wychowanie w ramach rodziny zastępczej zostanie przyjęte np. 3-letnie dziecko. Jeżeli natomiast ubezpieczona po wykorzystaniu urlopu w wymiarze podstawowym (9 tygodni) i dodatkowym (3 tygodnie) zdecyduje się na korzystanie z urlopu rodzicielskiego, wówczas przysługuje on w pełnym wymiarze 26 tygodni (182 dni) i za taki okres ubezpieczona przysługuje zasiłek macierzyński.

Z kolei od 2 stycznia 2016 r. w związku z przyjęciem dziecka na wychowanie w ramach rodziny zastępczej (z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej) zasiłek macierzyński przysługiwać będzie za okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze 20 tygodni (przy przyjęciu na wychowanie dziecka, które ma nieukończone 7 lat, lub dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do ukończenia przez nie 10. roku życia) oraz zasiłek macierzyński za urlop rodzicielski będzie przysługiwał odpowiednio w wymiarze 32 lub 34 tygodni – w zależności od liczby dzieci jednocześnie przyjętych na wychowanie. W przypadku gdyby przyjęto dziecko na wychowanie, które ma skończone 7 lub 10 lat, w odniesieniu do dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, po ukończeniu przez nie 10. roku życia zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego będzie przysługiwał za 29 tygodni.

Różnice w zakresie prawa do zasiłku macierzyńskiego z tytułu przyjęcia dziecka na wychowanie w ramach rodziny zastępczej w zależności od wieku dziecka

Wiek dziecka	Do 1 stycznia 2016 r.		Od 2 stycznia 2016 r.	
	Skończone 7 lat	Nieukończone 7 lat lub wobec dziecka podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do ukończenia przez nie 10. roku życia	Skończone 7 lat	Nieukończone 7 lat lub wobec dziecka podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do ukończenia przez nie 10. roku życia
Urlop macierzyński	9 tygodni (63 dni)	20 tygodni (140 dni)	9 tygodni (63 dni)	20 tygodni (140 dni)
Dodatkowy urlop macierzyński	Do 3 tygodni (21 dni)	Do 6 tygodni (42 dni)	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Urlop rodzicielski	26 tygodni (182 dni)	26 tygodni (182 dni)	29 tygodni (203 dni)	32 tygodnie (224 dni)
Razem uprawnienie rodzicielskie (maksymalny wymiar)	Do 38 tygodni (266 dni)	Do 52 tygodni (364 dni)	Do 38 tygodni (266 dni)	Do 52 tygodni (364 dni)

Zasiłek macierzyński za okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w 2015 i 2016 roku

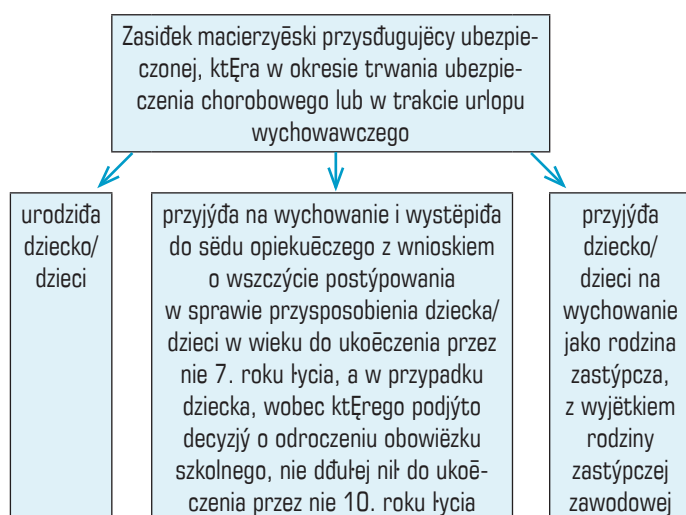
Liczba dzieci przyjętych na wychowanie	Przysługujący zasiłek macierzyński	
	w tygodniach	w dniach
Jedno	20 tygodni	140 dni
Dwoje	31 tygodni	217 dni
Troje	33 tygodnie	231 dni
Czworo	35 tygodni	245 dni
Pięcioro lub więcej	37 tygodni	259 dni

Zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego w 2015 i 2016 roku

Liczba dzieci przyjętych na wychowanie	Przysługujący zasiłek macierzyński w 2015 roku		Przysługujący zasiłek macierzyński w 2016 roku	
	w tygodniach	w dniach	w tygodniach	w dniach
Jedno	26 tygodni	182 dni	32 tygodnie	224 dni
Dwoje	26 tygodni	182 dni	34 tygodnie	238 dni
Troje	26 tygodni	182 dni	34 tygodnie	238 dni
Czworo	26 tygodni	182 dni	34 tygodnie	238 dni
Pięcioro lub więcej	26 tygodni	182 dni	34 tygodnie	238 dni

Podobnie jak do końca 2015 roku, tak i po 2 stycznia 2016 r. w liczbie dzieci jednocześnie przyjętych na wychowanie, od której zależy ustalenie okresu wypłaty zasiłku macierzyńskiego, uwzględnia się dzieci spełniające **kryterium wieku, tj. do ukończenia 7. lub odpowiednio 10. roku życia**. W praktyce oznacza to, że gdy na wychowanie zostanie przyjętych jednocześnie dwoje dzieci, np. jedno w wieku 5 lat, a drugie w wieku 11 lat, okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego w wymiarze podstawowym wynosi 20 tygodni, tj. tyle, ile wynosi okres wypłaty w razie przyjęcia na wychowanie jednego dziecka, ponieważ tylko jedno z dzieci spełnia kryterium wiekowe.

Podsumowując, do 1 stycznia 2016 r. zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego, a od 2 stycznia będzie przysługiwał tylko przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego.

Do 1 stycznia 2016 r. miesięczny zasiłek macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego przysługuje w wysokości 100% podstawy wymiaru zasiłku, a zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego wynosi 60% podstawy wymiaru zasiłku. Natomiast ubezpieczonej, która w terminie nie krótszym niż 14 dni po:

- ² porodzie albo
- ² przyjęciu dziecka na wychowanie i wystąpieniu do sądu z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka, albo
- ² przyjęciu dziecka na wychowanie jako rodzina zastępcza, wystąpi z wnioskiem o udzielenie jej bezpośrednio po urlopie macierzyńskim dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze (6 lub 8 tygodni), dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze (6 lub 8 tygodni) i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze (26 tygodni), zasiłek macierzyński przysługuje za okres wszystkich urlopów w wysokości 80% podstawy wymiaru zasiłku.

100 czy 60% podstawy wymiaru zasiłku

Od 2 stycznia 2016 r. miesięczny zasiłek macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz urlopu ojcowskiego przysługuje w wysokości 100% podstawy wymiaru zasiłku.

Natomiast miesięczny zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego wynosi:

- ² **100% podstawy wymiaru zasiłku** – za okres do 6 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie (lub odpowiednio w przypadku przyjęcia jednego dziecka na wychowanie), lub za okres do 8 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie (lub odpowiednio w przypadku przyjęcia większej liczby dzieci na wychowanie), lub za okres 3 tygodni w przypadku przyjęcia dziecka na wychowanie,
- ² **60% podstawy wymiaru zasiłku** – za pozostały okres urlopu rodzicielskiego.

W przypadku złożenia nie później niż 21 dni (a nie tak jak dotychczas 14 dni) po porodzie wniosku – w przypadku pracownicy o udzielenie jej bezpośrednio po urlopie macierzyńskim urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, a w przypadku ubezpieczonej niebędącej pracownicą wniosku o wypłacenie jej zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze – miesięczny zasiłek macierzyński wynosi 80% podstawy wymiaru zasiłku za cały okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego.

WAŻNE Liczenie terminu na złożenie wniosku o urlop sz gęryś wyjaśnić ZUS w ust. 16 glnformacji o zmianach dotyczących zasiłku macierzyńskiego od 17 czerwca 2013 r. sz z 13 czerwca 2013 r. (www.zus.pl), jako zasady, że termin 14 dni powinien być liczony od następnego dnia po porodzie. Jeżeli ostatni dzień terminu przypada na sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa w pierwszym dniu roboczym. Analogicznie można więc przyjąć, że te same zasady będą obowiązywały przy terminie 21 dni, jaki stosownie do znowelizowanych przepisów będzie dotyczył tych wniosków składanych od 2 stycznia 2016 r.

Zasiłek macierzyński dla ojca

Od 2 stycznia 2016 r. w przypadku złożenia wniosku o uprawnienia rodzicielskie pracownica będzie mogła dzielić się:

- ² z pracownikiem–ojcem wychowującym dziecko albo
  - ² z ubezpieczonym–ojcem dziecka
- korzystaniem z urlopu rodzicielskiego albo pobieraniem zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi tego urlopu, przy uwzględnieniu zasad związanych z udzielaniem tego urlopu.

Do 1 stycznia 2016 r. pracownica może dzielić się uprawnieniami do dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego oraz zasiłku za ich okres tylko z pracownikiem–ojcem dziecka. Na tych samych zasadach co pracownicy od 2 stycznia 2016 r. ubezpieczona–matka dziecka niebędąca pracownicą w przypadku złożenia wniosku będzie mogła dzielić się z ubezpieczonym–ojcem dziecka korzystaniem z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego lub jego części (dodany art. 30a ust. 3 ustawy zasiłkowej).

Kiedy wypłacać wyrównanie zasiłku

Do 1 stycznia 2016 r. w przypadku gdy pracownica rezygnuje z urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, należy jej wypłacić wyrównanie zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego do wysokości 100% podstawy wymiaru. Wyrównanie to przysługuje także w sytuacji, gdy pracownica zrezygnuje z całości lub części dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Wyrównanie przysługuje, pod warunkiem że z urlopów tych i zasiłku macierzyńskiego za okres rezygnacji nie będzie korzystał drugi rodzic dziecka.

Od 2 stycznia 2016 r. takie jednorazowe wyrównanie do 100% podstawy wymiaru będzie przysługiwać w razie rezygnacji z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze albo rezygnacji z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego po wykorzystaniu:

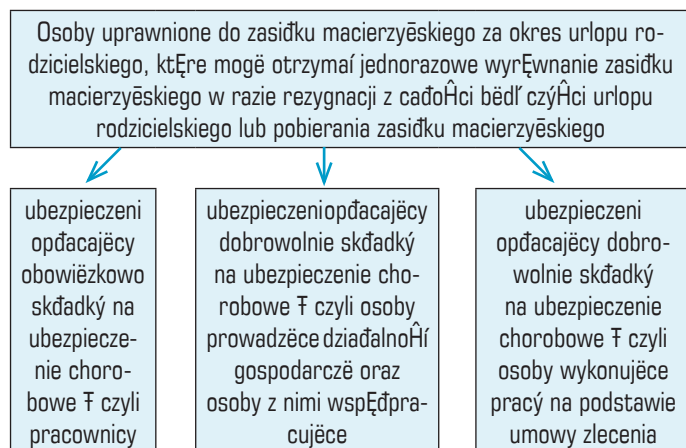
² **6 pierwszych tygodni** (w przypadku urodzenia lub przyjęcia na wychowanie jednego dziecka) lub

² **8 pierwszych tygodni** (w przypadku urodzenia lub przyjęcia na wychowanie więcej niż jednego dziecka).

W praktyce oznacza to prawo do jednorazowego wyrównania w razie rezygnacji z zasiłku za okres ostatnich 26 tygodni urlopu rodzicielskiego.

Zgon dziecka

Chociaż w ustawie zasiłkowej przed nowelizacją i po nowelizacji jest mowa jedynie o rezygnacji z zasiłku macierzyńskiego, jako sytuacji, która uprawnia do jednorazowego wyrównania zasiłku macierzyńskiego do 100%, to jednak takie wyrównanie będzie przysługiwało jeszcze w jednym przypadku. Z interpretacji przepisu wynika, że chodzi o niewykorzystanie zasiłku macierzyńskiego z powodu zgonu dziecka w wymiarze, o jaki pierwotnie wnioskowano. Na stronie ZUS w publikacji z 23 lipca 2013 r. „Wyjaśnienia wątpliwości dotyczących zmian przepisów w zakresie zasiłku macierzyńskiego obowiązujących od 17 czerwca 2013 r.” ZUS stwierdza, że „w przypadku zgonu dziecka w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego lub dodatkowego urlopu macierzyńskiego, w czasie których wypłacany był zasiłek macierzyński w wysokości 80% podstawy wymiaru, ubezpieczonej przysługuje jednorazowe wyrównanie zasiłku macierzyńskiego do 100% podstawy wymiaru”.

Powołując się na powyższe stanowisko, należy przyjąć, że po nowelizacji przepisów nadal pracodawcy będą mogli wypłacać pra-

cownikom jednorazowe wyrównanie zasiłku macierzyńskiego, gdy nastąpi zgon dziecka w czasie urlopu rodzicielskiego.

W odniesieniu do ubezpieczonych niebędących pracownikami wskazane w tabeli terminy to terminy na wystąpienie o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresom poszczególnych urlopów.

Minimalna wysokość zasiłku macierzyńskiego

Od 1 stycznia 2016 r. w wyniku wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw **została wprowadzona minimalna kwota zasiłku macierzyńskiego**. W praktyce będzie to oznaczać, że jeżeli miesięczna kwota zasiłku macierzyńskiego brutto pomniejszona o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych – czyli kwota netto zasiłku – będzie niższa niż kwota świadczenia rodzicielskiego określonego w ustawie o świadczeniach rodzinnych (tj. 1.000 zł), to należy kwotę zasiłku macierzyńskiego po pomniejszeniu o zaliczkę na podatek dochodowy podwyższyć do wysokości 1.000 zł. Kwota podwyższenia zasiłku macierzyńskiego będzie finansowana z budżetu państwa. W przypadku gdy zasiłek macierzyński będzie przysługiwać tylko za część miesiąca, podwyższenie to ustalać się będzie proporcjonalnie do okresu, za który będzie wypłacany zasiłek macierzyński (art. 31 ust. 3a – 3c ustawy zasiłkowej po nowelizacji, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 r.).

Równoczesne korzystanie z zasiłku za okres urlopu rodzicielskiego przez rodziców dziecka a wysokość tego zasiłku

Do 1 stycznia i od 2 stycznia 2016 r. także istnieje możliwość, by z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego mogli jednocześnie korzystać oboje ubezpieczeni rodzice dziecka (art. 29a ust. 3 ustawy zasiłkowej po nowelizacji w brzmieniu obowiązującym od 2 stycznia 2016 r.). W takim przypadku łączny okres pobierania zasiłku macierzyńskiego nie może przekraczać wymiaru urlopu rodzicielskiego określonego przepisami Kodeksu pracy. Nie oznacza to jednak żadnego ograniczenia w wysokości pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Od 2 stycznia 2016 r., w przypadku gdy oboje rodzice dziecka będą mieli prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego w wymiarze obejmującym pierwsze 6 tygodni tego urlopu (w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie) lub 8 tygodni (w przypadku urodzenia większej liczby dzieci przy jednym porodzie) od tego samego dnia, to okres pobierania zasiłku macierzyńskiego z zachowaniem podstawy wymiaru zasiłku w wysokości 100% będzie dzielony proporcjonalnie między rodziców. Czyli nie ma możliwości, by przez 6 lub odpowiednio 8 tygodni pobierali zasiłek macierzyński w wysokości 100% zarówno ojciec, jak i matka dziecka. W przypadku gdy o zasiłek za wskazany okres wystąpią oboje rodzice dziecka, lecz nie od tego samego dnia – zasiłek w wysokości 100% będzie przysługiwał temu z rodziców, który rozpoczął pobieranie tego zasiłku jako pierwszy (art. 31 ust. 3d i 3e ustawy zasiłkowej po nowelizacji w brzmieniu obowiązującym od 2 stycznia 2016 r.). Prawo do zasiłku macierzyńskiego w wysokości 100% podstawy wymiaru nie będzie miało zastosowania w sytuacji, gdy zasiłek macierzyński za okres wszystkich urlopów będzie wynosił 80% podstawy wymiaru po zawnioskowaniu o urlop rodzicielski w ciągu 21 dni od daty porodu.

Wysokość zasiłku macierzyńskiego przed nowelizacją i po nowelizacji przepisów – podsumowanie

Wysokość podstawy wymiaru zasiłku	Okres obowiązywania	
	do 1 stycznia 2016 r.	od 2 stycznia 2016 r.
100% podstawy wymiaru	- Ź za okres podstawowego urlopu macierzyńskiego (np. 20 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie czy 31 tygodni przy urodzeniu bliźniaków) i jeżeli ubezpieczona w terminie do 14 dni po porodzie nie wystąpi z wnioskiem o udzielenie jej dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze sz gęryś, - Ź za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego (np. 6 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie lub 8 tygodni w pozostałych przypadkach) i jeżeli ubezpieczona w terminie do 14 dni po porodzie nie wystąpi z wnioskiem o udzielenie jej dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze	- Ź za okres podstawowego urlopu macierzyńskiego (np. 20 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie czy 31 tygodni przy urodzeniu bliźniaków) i jeżeli ubezpieczona w terminie do 21 dni po porodzie nie wystąpi z wnioskiem o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze sz gęryś, - Ź za okres pierwszych 6 tygodni urlopu rodzicielskiego (w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie) lub 8 tygodni urlopu rodzicielskiego (w przypadku urodzenia większej liczby dzieci przy jednym porodzie lub 3 tygodni w przypadku przyjęcia dziecka na wychowanie) i jeżeli ubezpieczona w terminie do 21 dni po porodzie nie wystąpi z wnioskiem o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze
80% podstawy wymiaru	- Ź za okres urlopu macierzyńskiego oraz - Ź za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego (ściśnię 26 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie) oraz - Ź za okres urlopu rodzicielskiego (26 tygodni) i jeżeli ubezpieczona w terminie do 14 dni po porodzie wystąpi z wnioskiem o udzielenie jej dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze	- Ź za okres urlopu macierzyńskiego (20 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie) oraz - Ź za okres urlopu rodzicielskiego (32 tygodnie w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie) i jeżeli ubezpieczona w terminie do 21 dni po porodzie wystąpi z wnioskiem o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze
60% podstawy wymiaru	Ź za okres urlopu rodzicielskiego, tj. maksymalnie za okres 26 tygodni i jeżeli ubezpieczona w terminie do 14 dni po porodzie nie wystąpi z wnioskiem o udzielenie jej dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, lecz z takim wnioskiem wystąpi po upływie 14 dni	Ź za okres ostatnich 26 tygodni urlopu rodzicielskiego (po wykorzystaniu 6 tygodni tego urlopu) i jeżeli ubezpieczona w terminie do 21 dni po porodzie nie wystąpi z wnioskiem o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, lecz z takim wnioskiem wystąpi po upływie 21 dni

PRZYKŁAD

Pracownica urodziła dziecko 17 stycznia 2016 r. i od tego dnia rozpoczęła pobieranie zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, gdyż nie korzystała z urlopu macierzyńskiego przed planowaną datą porodu. Nie złożyła ona w ciągu 21 dni od porodu wniosku o udzielenie jej bezpośrednio po urlopie macierzyńskim urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze 32 tygodni. Tym samym pracodawca wypłacił jej zasiłek macierzyński w wysokości 100% podstawy wymiaru za okres 20 tygodni (od 17 stycznia do 4 czerwca 2016 r. – 140 dni). Na początku kwietnia 2016 roku oboje rodzice dziecka wystąpili do swoich pracodawców z wnioskiem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego w wymiarze po 16 tygodni każdy od 5 czerwca 2016 r. (2×16 tygodni = 32 tygodnie).

W takim przypadku oboje rodzice dziecka będą mieli prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego w wymiarze obejmującym pierwsze 6 tygodni tego urlopu – udzielonego od tego samego dnia w wysokości 100%, ale w podziale proporcjonalnym. **W praktyce oznacza to, że każde z rodziców otrzyma zasiłek macierzyński w wysokości 100% za pierwsze 3 tygodnie (łącznie 6 tygodni). Następnie będzie im przysługiwał zasiłek macierzyński w wysokości 60% podstawy wymiaru.**

W sytuacji gdyby ubezpieczona – matka dziecka rozpoczęła pobieranie zasiłku za okres urlopu rodzicielskiego od 5 czerwca 2016 r., a ojciec w późniejszym terminie (nie od tego samego dnia) rozpocząłby urlop rodzicielski, to wówczas 100% podstawy wymiaru przysługiwałoby tylko matce dziecka jako zasiłek macierzyński za okres 6 tygodni, gdyż to ona rozpoczęła pobieranie zasiłku jako pierwsza. Ojciec dziecka miałby od początku urlopu rodzicielskiego prawo do zasiłku macierzyńskiego w wysokości 60% podstawy wymiaru.

Łączenie wykorzystywania urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy na nowych zasadach

Do 1 stycznia 2016 r. w trakcie dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego można łączyć pobieranie zasiłku macierzyńskiego z pracą na nie więcej niż pół etatu. Przy ustalaniu zasiłku macierzyńskiego za okres łączenia pracy zarówno z dodatkowym urlopem macierzyńskim, jak i z urlopem rodzicielskim nie ulega zmianie ustalona wcześniej podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego, a jedynie jest ona proporcjonalnie

pomniejszana odpowiednio do wymiaru czasu pracy. Z kolei od 2 stycznia 2016 r. podczas urlopu rodzicielskiego oraz w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego za okres tego urlopu pracownik może łączyć wychowywanie dziecka z pracą w wymiarze nie wyższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. W takim przypadku zasiłek macierzyński przysługuje w wysokości proporcjonalnie pomniejszonej (art. 29 ust. 7 ustawy zasiłkowej w obecnym brzmieniu i art. 31 ust. 4a ustawy zasiłkowej po nowelizacji w brzmieniu obowiązującym od 2 stycznia 2016 r.).

Podjęcie pracy na dodatkowym urlopie macierzyńskim i (lub) rodzicielskim nie powoduje, wbrew potocznej ocenie sytuacji, zmiany wymiaru etatu danego pracownika, który wynika z jego zawartej umowy o pracę. Dotychczasowy wymiar etatu pozostaje bez zmian, a podjęcie pracy na urlopie z tytułu rodzicielstwa powoduje podział tego urlopu na część zagospodarowaną przez pracę i część (wynoszącą co najmniej połowę wymiaru etatu) poświęconą wyłącznie opiece nad dzieckiem.

WAŻNE

Skutkiem tego jest wykazywanie w dokumentacji kadrowej osób decydujących o wykonywaniu pracy z korzystaniem z urlopów rodzicielskich jako zatrudnionych przez cały czas urlopu w takim samym wymiarze etatu, niezależnie czy korzystają z łączenia urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy, czy też nie.

Wskazuje na to obecne brzmienie art. 182¹ § 5 kp, który stanowi, że w razie podjęcia pracy na część etatu, dodatkowego urlopu macierzyńskiego udziela się na pozostałą część etatu. Ponadto, jak wskazuje omawiany przepis, pracownik może łączyć korzystanie z tego urlopu z wykonywaniem pracy, co przemawia za tym, że na wymiar etatu pracownika powinien się składać i urlop, i praca. W okresie od 2 stycznia 2016 r. przepis ten nie będzie obowiązywał, ale podobny wydzwitek ma nowy art. 182^{1d} § 1 kp, zgodnie z którym pracownik może łączyć korzystanie z urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy u pracodawcy udzielającego tego urlopu w wymiarze nie wyższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. W takim przypadku urlopu rodzicielskiego udziela się na pozostałą część wymiaru czasu pracy. W związku z tym pracodawca nie może ani formalnie, ani nieformalnie obniżyć wymiaru pełnego etatu pracownika do połowy (przy założeniu, że praca na urlopie z tytułu rodzicielstwa zostaje podjęta na 1/2 etatu), powołując się na to, że pracownik w czasie urlopu rodzicielskiego faktycznie zaczął pracować na 1/2 etatu. **To spowodowałoby mnóstwo niezgodności, a także mogłoby wpłynąć na inne uprawnienia pracownicze.** Praca na część etatu w trakcie wykorzystywania urlopu rodzicielskiego

i tym samym pobierania zasiłku macierzyńskiego nie wpływa na wysokość podstawy zasiłkowej, tylko skutkuje jej proporcjonalnym przeliczeniem do wymiaru czasu pracy, za który pracownikowi należy wypłacić ten zasiłek.

PRZYKŁAD

Pracownica 28 marca 2016 r. urodziła dziecko. Podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego wypłacanego pracownicy wynosi 3.451,60 zł, gdyż pracownik otrzymuje wyłącznie wynagrodzenie zasadnicze w stałej wysokości 4.000 zł brutto. Pracownica w ciągu 21 dni od porodu złożyła pracodawcy wniosek, że po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze skorzysta z 32 tygodni urlopu rodzicielskiego. Po upływie 15 tygodni pobierania zasiłku macierzyńskiego za czas urlopu macierzyńskiego pracownica złożyła pracodawcy wniosek, że w okresie 32 tygodni urlopu rodzicielskiego chce wykonywać pracę na pół etatu.

Pracodawca wyraził zgodę na łączenie przez pracownicę urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy i tym samym zmienił jej sposób wypłaty należnych świadczeń za czas urlopu rodzicielskiego w porównaniu z wcześniej wypłacanym zasiłkiem macierzyńskim. W praktyce oznacza to, że za okres urlopu macierzyńskiego pracownica za każdy dzień otrzymywała zasiłek macierzyński w wysokości 92,04 zł. A za okres urlopu rodzicielskiego będzie otrzymywać dzienny zasiłek macierzyński w wysokości 46,02 zł, co wynika z wyliczenia:

$$^2 \quad 3.451,60 \text{ zł} : 30 = 115,05 \text{ zł},$$

$$^2 \quad 115,05 \text{ zł} \times 80\% = 92,04 \text{ zł}$$

oraz

$$^2 \quad 3.451,60 \text{ zł} \times 1/2 = 1.725,80 \text{ zł},$$

$$^2 \quad 1.725,80 \text{ zł} : 30 = 57,53 \text{ zł},$$

$$^2 \quad 57,53 \text{ zł} \times 80\% = 46,02 \text{ zł}.$$

Jeżeli pracownica zrezygnuje z wykonywania pracy w trakcie urlopu rodzicielskiego i będzie korzystała z tego urlopu w pełnym wymiarze, to znowu będzie miała prawo do zasiłku macierzyńskiego za każdy dzień w wysokości 92,04 zł.

PRZYKŁAD

Pracownica 28 marca 2016 r. urodziła dziecko. Podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego wypłacanego pracownicy wynosi 3.451,60 zł, gdyż pracownica otrzymuje wyłącznie wynagrodzenie zasadnicze w stałej wysokości 4.000 zł brutto. Pracownica w ciągu 21 dni od porodu złożyła pracodawcy wniosek, że po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze skorzysta z 32 tygodni urlopu rodzicielskiego.

Po upływie 15 tygodni pobierania zasiłku macierzyńskiego za czas urlopu macierzyńskiego złożyła zaś pracodawcy wniosek, że w okresie 32 tygodni urlopu rodzicielskiego chce wykonywać pracę na pół etatu. Pracodawca wyraził zgodę na łączenie przez pracownicę urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy i tym samym zmienił jej sposób wypłaty należnych świadczeń za czas urlopu rodzicielskiego w porównaniu z wcześniej wypłacanym zasiłkiem macierzyńskim. W praktyce oznacza to, że za okres urlopu macierzyńskiego pracownica za każdy dzień otrzymywała zasiłek macierzyński w wysokości 92,04 zł, a za okres urlopu rodzicielskiego będzie otrzymywać dzienny zasiłek macierzyński w wysokości 46,02 zł. Wynika to z wyliczenia:

$$^2 \quad 3.451,60 \text{ zł} : 30 = 115,05 \text{ zł},$$

$$^2 \quad 115,05 \text{ zł} \times 80\% = 92,04 \text{ zł}$$

oraz

$$^2 \quad 3.451,60 \text{ zł} \times 1/2 = 1.725,80 \text{ zł},$$

$$^2 \quad 1.725,80 \text{ zł} : 30 = 57,53 \text{ zł},$$

$$^2 \quad 57,53 \text{ zł} \times 80\% = 46,02 \text{ zł}.$$

Jeżeli pracownica zrezygnuje z wykonywania pracy w trakcie urlopu rodzicielskiego i będzie korzystała z tego urlopu w pełnym wymiarze, to znowu będzie miała prawo do zasiłku macierzyńskiego za każdy dzień w wysokości 92,04 zł.

Pracownica urodziła dziecko 5 lutego 2016 r. i z tego tytułu korzysta z urlopu i zasiłku macierzyńskiego w okresie od 5 lutego do 23 czerwca 2016 r. (140 dni). Pracownica wykonuje pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Podstawa wymiaru przysługującego jej zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego (w wysokości 100% podstawy wymiaru) wynosiła 3.106,44 zł (kwota wynagrodzenia zasadniczego 3.600 zł po pomniejszeniu o składki ZUS 13,71%). W połowie lipca 2016 roku pracownica zawnioskowała o urlop rodzicielski w wymiarze pełnych 32 tygodni. Ponadto w maju wystąpiła z wnioskiem do pracodawcy o udzielenie jej zgody na podjęcie pracy w wymiarze 1/2 etatu w czasie urlopu rodzicielskiego w okresie od 1 września 2016 r. do końca urlopu rodzicielskiego, czyli do 2 lutego 2017 r. Pracodawca wyraził zgodę na łączenie pracy z wykorzystywaniem urlopu rodzicielskiego i wyznaczył wysokość jej wynagrodzenia za pracę w tym okresie na kwotę 1.800 zł brutto.

Za okres urlopu macierzyńskiego pracownicy przysługiwał zasiłek macierzyński wyliczony w następujący sposób:

- ² 3.106,44 zł (podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego należnego za okres urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego),
- ² 3.106,44 zł : 30 = 103,55 zł (dzienna pełna kwota zasiłku macierzyńskiego w wysokości 100% za czas urlopu macierzyńskiego).

Za okres urlopu rodzicielskiego pracownicy przysługiwał zasiłek macierzyński wyliczony w następujący sposób:

- ² 103,55 zł – za okres pierwszych 6 tygodni urlopu rodzicielskiego (dzienna pełna kwota zasiłku macierzyńskiego w wysokości 100%),
- ² 103,55 zł × 60% = 62,13 zł (dzienna kwota zasiłku macierzyńskiego w wysokości 60% za czas urlopu rodzicielskiego wykorzystywanego bez łączenia z wykonywaniem pracy),
- ² 3.106,44 zł × 1/2 = 1.553,22 zł,
- ² 1.553,22 zł : 30 = 51,77 zł (dzienna proporcjonalnie obniżona kwota zasiłku macierzyńskiego w okresie łączenia urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy na pół etatu).

Pracownica, która wykorzystała urlop macierzyński w pełnym wymiarze, od 1 kwietnia 2016 r. korzysta z 32 tygodni urlopu rodzicielskiego, który od 6 czerwca 2016 r. łączy z pracą w wymiarze 1/2 etatu. Jej stałe wynagrodzenie miesięczne wynosi 3.500 zł przy pełnym etacie. Za czerwiec 2016 roku (przy założeniu, że pracodawca obniżył poziom wynagrodzenia stosownie do faktycznego wymiaru pracy w czasie urlopu rodzicielskiego) przysługiwało jej wynagrodzenie w wysokości 1.458,33 zł, zgodnie z wyliczeniem:

- ² 3.500 zł : 30 = 116,67 zł; 116,67 zł × 5 dni = 583,35 zł,
- ² 3.500 zł – 583,35 zł = 2.916,65 zł – wynagrodzenie po pomniejszeniu za nieprzepracowaną część miesiąca, 2.916,65 zł × 1/2 = 1.458,33 zł – wynagrodzenie proporcjonalne do wymiaru czasu pracy – praca na 1/2 etatu.

Zasiłek macierzyński przysługujący w razie śmierci matki albo porzucenia przez nią dziecka

Ustawa z 15 maja 2015 r. rozszerza krąg osób uprawnionych do zasiłku macierzyńskiego, wprowadzając możliwość uzyskania prawa do zasiłku macierzyńskiego przez:

- ² ubezpieczonego – ojca dziecka lub
- ² ubezpieczonego – członka najbliższej rodziny – w przypadku śmierci matki dziecka albo porzucenia przez nią dziecka w okresie odpowiadającym okresowi urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego. W dotychczasowym stanie prawnym zarówno ojciec dziecka, jak i inny członek najbliższej rodziny mogli uzyskać prawo do zasiłku macierzyńskiego w przypadku śmierci ubezpieczonej matki dziecka albo porzucenia przez nią dziecka. Jednak warunkiem nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego we wskazanych okolicznościach było posiadanie przez matkę dziecka statusu osoby ubezpieczonej, a więc podlegającej ubezpieczeniu chorobowemu. Oznaczało to w praktyce, iż prawo ojca (odpowiednio innego członka najbliższej rodziny) do zasiłku macierzyńskiego było uwarunkowane prawem matki do tego zasiłku. Jeżeli matka nie podlegała ubezpieczeniu chorobowemu i nie miała prawa do zasiłku macierzyńskiego, to również ubezpieczony – ojciec dziecka nie mógł skorzystać z tego zasiłku.

Od 14 sierpnia 2015 r. zniesiono to ograniczenie, przyznając prawo do zasiłku macierzyńskiego ubezpieczonemu – ojcu

dziecka lub innemu ubezpieczonemu – członkowi rodziny, jeśli matka dziecka umrze albo porzuci dziecko, bez względu na to, czy podlegała ona ubezpieczeniu chorobowemu, czy też nie. W tych szczególnych przypadkach zasiłek macierzyński przysługuje tym samym ojcu dziecka lub innemu członkowi najbliższej rodziny w takim wymiarze, jaki przysługiwałby matce, oraz w części przez nią niewykorzystanej. Oznacza to, że zasiłek macierzyński przysługuje na warunkach i w okresie, w którym z urlopów związanych z rodzicielstwem mogłaby korzystać matka dziecka będąca pracownicą.

WAŻNE

Warunkiem nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego jest dodatkowo uzyskanie prawa do urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego albo przerwanie pracy bądź innej działalności zarobkowej przez ubezpieczonego – ojca dziecka albo innego ubezpieczonego członka najbliższej rodziny w celu zaopiekowania się dzieckiem.

Nowelizacja od 2 stycznia 2016 r. wprowadza dodatkowe ograniczenie nabywania prawa do zasiłku macierzyńskiego przez ojca lub innego członka najbliższej rodziny w przypadku porzucenia dziecka przez ubezpieczoną – matkę dziecka. Zasiłek macierzyński przysługuje ojcu lub innemu członkowi rodziny za okres przypadający po dniu porzucenia dziecka przez ubezpieczoną matkę, **nie wcześniej jednak niż po wykorzystaniu przez nią 8 tygodni zasiłku po porodzie**. Czyli tej części, która jest przeznaczona na regenerację sił fizycznych i psychicznych po porodzie.

PRZYKŁAD

Żona pracownika, matka nowo narodzonego dziecka, 18 stycznia 2016 r. przed porodem nigdzie nie pracowała i zajmowała się wychowywaniem 3-letniego dziecka. W dniu porodu nie podlegała zatem ubezpieczeniu chorobowemu ani obowiązkowo, ani dobrowolnie. W skutek komplikacji poporodowych matka dziecka zmarła w piątym dniu po porodzie. Dziecko zostało wypisane ze szpitala po zgonie matki dziecka i pomimo iż w dniu porodu nie podlegała ubezpieczeniu chorobowemu, a tym samym nie nabyła prawa do zasiłku macierzyńskiego, ubezpieczony – ojciec dziecka nabędzie prawo do tego zasiłku za okres odpowiadający okresowi, który pozostał od dnia zgonu matki do końca okresu odpowiadającego okresowi urlopu macierzyńskiego (20 tygodni), a następnie do urlopu rodzicielskiego (do 32 tygodni), jeżeli przerwie on zatrudnienie w celu sprawowania osobistej opieki nad nowo narodzonym dzieckiem. Prawo to będzie przysługiwało ojcu od 6. dnia po urodzeniu się dziecka, w wymiarze maksymalnie 359 dni [(20 tyg. × 7 dni – 5 dni przypadających na okres od dnia porodu do dnia śmierci matki = 135 dni) + (32 tyg. × 7 dni = 224 dni) = 359 dni].

Ubezpieczony – ojciec dziecka albo inny członek najbliższej rodziny, który w dniu wejścia w życie zmiany, tj. od 14 sierpnia 2015 r., spełniał warunki do wypłaty zasiłku macierzyńskiego (tj. sprawował opiekę nad dzieckiem, którego matka zmarła albo porzuciła dziecko), jest uprawniony do wypłaty zasiłku również za okres sprzed wejścia w życie ustawy, od dnia zaistnienia przesłanek do wypłaty zasiłku. Oznacza to, że ojcowie lub inni członkowie najbliższej rodziny, którym do tej pory nie przysługiwał w omawianych okolicznościach zasiłek macierzyński, nabędą do niego prawo również wstecznie, za okres sprzed nowelizacji (art. 25 ustawy z 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy zasiłkowej).

Zasiłek macierzyński w razie niezdolności matki dziecka do samodzielnej egzystencji

Ustawa z 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy zasiłkowej wprowadza nowe uregulowanie związane z przyznaniem prawa do zasiłku macierzyńskiego ubezpieczonemu – ojcu dziecka albo innemu ubezpieczonemu – członkowi najbliższej rodziny za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopów związanych z rodzicielstwem, w przypadku gdy:

- ² matka dziecka legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz
- ² stan zdrowia uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

W tych przypadkach prawo do zasiłku również nie jest uwarunkowane podleganiem ubezpieczeniu chorobowemu przez matkę dziecka. Oznacza to, że ubezpieczony ojciec dziecka lub inny członek rodziny będzie miał prawo do zasiłku bez względu na to, czy matka dziecka jest osobą ubezpieczoną, czy też nie posiada statusu ubezpieczonej. Warunkiem uzyskania prawa do zasiłku macierzyńskiego jest w takiej sytuacji:

- ² podleganie ubezpieczeniu chorobowemu przez osobę występującą o przyznanie zasiłku oraz
- ² uzyskanie prawa do urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego albo przerwanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

PRZYKŁAD

Żona pracownika, matka nowo narodzonego dziecka 15 marca 2016 r. przed porodem pracowała na podstawie umowy zlecenia i była objęta dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Pracowała przez część dnia i zajmowała się wychowywaniem dwójki starszych dzieci. W wyniku problemów związanych z zaakceptowaniem urodzenia się kolejnego dziecka matka po 30 dniach od porodu porzuciła dziecko i przestała się nim opiekować. W związku z tym, że z dniem porodu matka dziecka podlegała ubezpieczeniu chorobowemu, to nabyła ona prawo do zasiłku macierzyńskiego w wymiarze 20 tygodni odpowiadających długości urlopu macierzyńskiego. Na skutek decyzji o porzuceniu dziecka matka będzie miała prawo tylko do 8 tygodni zasiłku macierzyńskiego, a ubezpieczony – ojciec dziecka nabędzie prawo do tego zasiłku za okres odpowiadający okresowi 12 tygodni, które pozostały do końca okresu odpowiadającego okresowi urlopu macierzyńskiego (20 tygodni). Pomimo iż matka dziecka porzuciła je po niewiele ponad 4 tygodniach od porodu, to i tak zachowuje ona prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres pełnych 8 tygodni. Jeśli ojciec – ubezpieczony przerwie zatrudnienie w celu sprawowania osobistej opieki nad nowo narodzonym dzieckiem, to nabędzie prawo do zasiłku macierzyńskiego za 12 tygodni oraz może wnioskować o wypłatę zasiłku za kolejne 32 tygodnie odpowiadające długości okresu urlopu rodzicielskiego.

PRZYKŁAD

Pracownikowi urodziło się dziecko 20 listopada 2015 r. Matka dziecka, która nie jest nigdzie zatrudniona i nie podlega ubezpieczeniu chorobowemu, legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji przyznany na początku 2015 roku. Po urodzeniu dziecka, ze względu na swój stan zdrowia, matka dziecka nie może opiekować się nowo narodzonym dzieckiem, więc ojciec dziecka może wystąpić o zasiłek macierzyński za okres odpowiadający okresowi urlopów związanych z rodzicielstwem (macierzyńskiego, dodatkowego macierzyńskiego i rodzicielskiego) do swojego pracodawcy. W takiej sytuacji przysługuje mu zasiłek macierzyński za okres odpowiadający okresowi wnioskowanych urlopów. Nie ma przy tym znaczenia, że matka dziecka nie podlega ubezpieczeniu chorobowemu i sama nie miała prawa do zasiłku macierzyńskiego.

Warto tutaj pamiętać, iż w sytuacji gdy niezdolność do samodzielnej egzystencji matki powstanie po urodzeniu dziecka, zasiłek macierzyński będzie przysługiwał przez okres odpowiadający okresowi, który pozostanie od dnia ustalonego jako dzień powstania niezdolności do samodzielnej egzystencji do końca okresu odpowiadającego okresowi odpowiednio urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego. Z kolei w sytuacji gdy matka dziecka jest osobą podlegającą ubezpieczeniu chorobowemu, a jednocześnie legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, prawo ubezpieczonego – ojca dziecka albo ubezpieczonego – członka najbliższej rodziny do zasiłku macierzyńskiego będzie uwarunkowane rezygnacją przez matkę z pobierania zasiłku macierzyńskiego po wykorzystaniu

przez nią tego zasiłku za okres co najmniej 8 tygodni po porodzie. Przez ten okres 8 tygodni matka ma zagwarantowane prawo do zasiłku macierzyńskiego.

Ubezpieczony-ojciec dziecka albo inny członek najbliższej rodziny, który w dniu wejścia w życie ustawy, tj. 14 sierpnia 2015 r., spełniał warunki do wypłaty zasiłku macierzyńskiego, tj. sprawował opiekę nad dzieckiem, którego matka legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji i stan jej zdrowia uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem, będzie uprawniony do wypłaty zasiłku również za okres sprzed wejścia w życie ustawy, od dnia zaistnienia przesłanek do wypłaty zasiłku.

PRZYKŁAD

Pracownikowi urodziło się dziecko 8 marca 2016 r. Matka dziecka, która nie jest nigdzie zatrudniona i nie podlega ubezpieczeniu chorobowemu, legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji przyznany w 2015 roku. Po urodzeniu dziecka, ze względu na swój stan zdrowia, matka dziecka nie może opiekować się nowo narodzonym dzieckiem. Ojciec-pracownik występuje do swojego pracodawcy o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopów związanych z rodzicielstwem (macierzyńskiego i rodzicielskiego). Przysługuje mu bowiem zasiłek macierzyński za okres odpowiadający okresowi wnioskowanych urlopów.

Porównanie obecnych i znolizowanych przepisów ustawy zasiłkowej w zakresie zasiłku macierzyńskiego

Rodzaj zasiłku	Przepisy obowiązujące	Zmiany od 14 sierpnia 2015 r.
Zasiłek macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego lub urlopu rodzicielskiego	W razie śmierci ubezpieczonej lub porzucenia przez nią dziecka zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu ojcu dziecka lub innemu członkowi rodziny	W razie śmierci matki dziecka lub porzucenia przez nią dziecka zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu ojcu dziecka lub innemu ubezpieczonemu członkowi najbliższej rodziny przez okres odpowiadający okresowi, który pozostał do wykorzystania od dnia zgonu matki lub porzucenia przez nią dziecka
	Brak odpowiednika	W przypadku gdy matka nowo narodzonego dziecka posiadająca orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji ze względu na swój stan zdrowia nie może sprawować opieki nad dzieckiem, wówczas ubezpieczonemu ojcu dziecka lub innemu ubezpieczonemu członkowi najbliższej rodziny przysługuje zasiłek macierzyński przez okres odpowiadający okresowi, który pozostał do wykorzystania od dnia ustalonego jako dzień powstania niezdolności do samodzielnej egzystencji
	Brak odpowiednika	Pracownica, która legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji i której stan zdrowia nie pozwala na opiekę nad dzieckiem, może zrezygnować po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 8 tygodni z dalszej części urlopu macierzyńskiego, a z dalszej części urlopu może skorzystać pracownik i ojciec dziecka

Zasiłek macierzyński w razie pobytu matki w szpitalu

Od 2 stycznia 2016 r. przewidziano prawo do zasiłku macierzyńskiego w związku z pobytem matki dziecka w szpitalu dla ubezpieczonego-ojca dziecka. Po wykorzystaniu przez ubezpieczoną-matkę dziecka zasiłku macierzyńskiego za okres co najmniej 8 tygodni po porodzie ubezpieczonemu-ojcu dziecka albo innemu ubezpieczonemu członkowi najbliższej rodziny, który uzyskał prawo do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego lub przerwał działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego. Chodzi o okres, w którym ubezpieczona-matka dziecka przebywa w szpitalu ze względu na stan zdrowia uniemożliwiający jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem. W takim przypadku okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonej-matki dziecka jest przerywany na okres, w którym z zasiłku tego korzysta ubezpieczony-ojciec dziecka albo inny ubezpieczony członek najbliższej rodziny.

Chociaż przed nowelizacją kwestię tę regulowały zapisy Kodeksu pracy, to dopiero ta nowelizacja spowodowała, że **zostały uspołnione przepisy prawa pracy i ustawy zasiłkowej**. W związku z brakiem odpowiednich zapisów w ustawie zasiłkowej do 2 stycznia 2016 r. Kodeks pracy odnosił się tylko do przypadku pobytu pracownicy w szpitalu z urlopu i prawa do zasiłku macierzyńskiego dla pracownika-ojca wychowującego dziecko. Przed nowelizacją ojciec dziecka, który nie był pracownikiem, ale podlegał ubezpieczeniu chorobowemu, nie mógł skorzystać z urlo-

pu macierzyńskiego i zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego, gdy pracownica wymagała opieki szpitalnej i nie mogła przerwać urlopu macierzyńskiego po wykorzystaniu 8 tygodni po porodzie. Zgodnie z art. 29 ust. 6 ustawy zasiłkowej po nowelizacji w brzmieniu obowiązującym od 2 stycznia 2016 r. przypadki te będą uprawniały do zasiłku macierzyńskiego ubezpieczonych-ojców dzieci, nie tylko w przypadku hospitalizacji pracownicy-matki nowo narodzonego dziecka.

W przypadku gdy ubezpieczona-matka dziecka w okresie przed upływem 8 tygodni po porodzie przebywa w szpitalu i w tym czasie nie może przerwać okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego, to ubezpieczonemu-ojcu dziecka lub ubezpieczonemu-innemu członkowi najbliższej rodziny przysługuje dodatkowo zasiłek opiekuńczy w wymiarze do 8 tygodni. Warunkiem nabycia prawa do tego dodatkowego zasiłku opiekuńczego jest przerwanie zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem (art. 32a ustawy zasiłkowej po nowelizacji). Wysokość dodatkowego zasiłku opiekuńczego wynosi 80% podstawy wymiaru, a liczba wykorzystanych dni jest niezależna od ogólnego limitu 60 dni zasiłku opiekuńczego na dany rok kalendarzowy. **Od 14 sierpnia 2015 r. zmianie uległ również przepis dotyczący prawa do dodatkowego zasiłku opiekuńczego.** Obecnie przysługuje on nie tylko w przypadku, gdy matka dziecka wymaga opieki szpitalnej, ale również w sytuacji kiedy nie może sprawować opieki, gdyż legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji i stan jej zdrowia uniemożliwia sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

PRZYKŁAD

Ubezpieczona niebędąca pracownicą urodziła dziecko 22 lutego 2016 r. i od tego dnia rozpoczęła pobieranie zasiłku macierzyńskiego. Ze względu na stan zdrowia kobieta wymaga wielomiesięcznej hospitalizacji, począwszy od dnia porodu. Ojciec dziecka, który jest pracownikiem, będzie mógł po wykorzystaniu przez ubezpieczoną–matkę dziecka zasiłku macierzyńskiego za okres 8 tygodni po porodzie (za okres od 22 lutego do 17 kwietnia 2016 r. – 56 dni) przejąć prawo do części urlopu macierzyńskiego i zasiłku za jego okres odpowiadający okresowi, w którym ubezpieczona–matka dziecka przebywa w szpitalu, ze względu na stan jej zdrowia uniemożliwiający sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem. Łączny wymiar urlopu macierzyńskiego i pobierania zasiłku za jego okres nie może przekroczyć 20 tygodni. Ale pracownik–ojciec dziecka będzie mógł skorzystać z urlopu rodzicielskiego i zasiłku macierzyńskiego przysługującego za okres tego urlopu rodzicielskiego.

PRZYKŁAD

Nieposiadająca tytułu do ubezpieczenia chorobowego matka urodziła dziecko 26 lutego 2016 r. Ojciec dziecka podlega ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności. Od 1 czerwca 2016 r. matka dziecka podejmuje pracę na podstawie stosunku pracy w wymiarze 3/4 etatu. W tym przypadku również od 1 czerwca 2016 r. ojciec dziecka uzyskuje prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego przypadającego po dniu podjęcia przez matkę zatrudnienia, tj. za okres od 1 do 24 czerwca 2016 r. – 84 dni (140 dni – 96 dni przypadających od 26 lutego do 31 maja, tj. od dnia porodu do ostatniego dnia przed podjęciem zatrudnienia = 45 dni). Może również uzyskać prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego, tj. 32 tygodnie, o ile matka będzie nadal zostawała w zatrudnieniu. Warunkiem uzyskania prawa do zasiłku jest przerwanie przez ubezpieczonego–ojca dziecka działalności zarobkowej i przejęcie sprawowania opieki nad dzieckiem.

Nowość – zasiłek macierzyński przysługujący ojcu dziecka w związku z podjęciem zatrudnienia przez matkę, która wcześniej nie podlegała ubezpieczeniu chorobowemu. Od 2 stycznia 2016 r. ubezpieczony–ojciec może uzyskać prawo do zasiłku

ku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresom urlopów związanych z rodzicielstwem, w przypadku gdy matka dziecka niepodlegająca ubezpieczeniu zostanie zatrudniona w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Jeśli więc dziecko urodzi matka nieposiadająca tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa, a następnie po porodzie podejmie zatrudnienie w co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy, to wówczas prawo do zasiłku macierzyńskiego przysługiwać będzie ubezpieczonemu–ojcu dziecka, który uzyska prawo do urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego, gdy przerwał działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. Zasiłek przysługuje wówczas do wyczerpania wymiaru zasiłku (odpowiednio do liczby urodzonych dzieci przy jednym porodzie), ale nie dłużej niż przez okres trwania zatrudnienia matki. Oczywiście chodzi tutaj o zatrudnienie na podstawie stosunku pracy.

Prawo do zasiłku macierzyńskiego z obu tytułów

Osoba pozostająca w stosunku pracy i współpracująca na podstawie umowy zlecenia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym ze stosunku pracy (w tym ubezpieczeniu chorobowemu) i dobrowolnie z tytułu umowy zlecenia. Jeżeli jednak podstawa wymiaru składek z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na miesiąc jest niższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę, taka osoba podlega również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów. **W praktyce może to oznaczać, że ubezpieczona będzie podlegać ubezpieczeniu chorobowemu z dwóch różnych tytułów: ze stosunku pracy obowiązkowo, a z umowy zlecenia dobrowolnie.** Dlatego też jeśli zleceniobiorczyni, która pracuje w jednym zakładzie pracy na część etatu i otrzymuje wynagrodzenie za pracę w wysokości 1.000 zł brutto, dodatkowo osiąga przychód z tytułu umowy zlecenia, przystąpi do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, nabydzie prawo do zasiłku macierzyńskiego z tego tytułu. Natomiast w przypadku gdy osoba współpracująca na podstawie umowy zlecenia pozostaje jednocześnie w więcej niż dwóch stosunkach pracy, należy zsumować podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunków pracy. Jeżeli łącznie wynoszą one przynajmniej minimalne wynagrodzenie, taka osoba z tytułu umowy zlecenia podlega dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (nie może przystąpić do ubezpieczenia chorobowego).

PRZYKŁAD

Pracownica jest zatrudniona w dwóch zakładach pracy na 1/3 wymiaru czasu pracy. Jej łączne wynagrodzenie nie przekracza minimalnego wynagrodzenia za pracę (otrzymuje 750 zł z każdego zakładu pracy). Jednocześnie ma dodatkowo zawartą umowę zlecenia z innym zakładem pracy, gdzie przystąpiła do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. W związku z urodzeniem dziecka nabydzie prawo do zasiłku macierzyńskiego z dwóch stosunków pracy oraz z umowy zlecenia.

Zbieg ubezpieczeń z tytułu stosunku pracy i umowy zlecenia

Ubezpieczenia	Umowa zlecenia i praca na podstawie stosunku pracy	
	wynagrodzenie ze stosunku pracy wyższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę (w 2016 roku $\text{£ } 1.850 \text{ zł}$)	wynagrodzenie ze stosunku pracy niższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę (w 2016 roku $\text{£ } 1.850 \text{ zł}$)
emerytalne	dobrowolne	obowiązkowe
rentowe	dobrowolne	obowiązkowe
chorobowe	nie podlega	dobrowolne
wypadkowe	podlega (jeżeli przystąpi do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego)/nie podlega	podlega
zdrowotne	obowiązkowe	obowiązkowe

Najważniejsze zmiany w przepisach o uprawnieniach rodzicielskich rodziców z ubezpieczeniem chorobowym

Lp.	Zakres zmiany	Do 1 stycznia 2016 r.	Od 2 stycznia 2016 r.
1.	Rodzaje urlopów dla rodziców	Urlop macierzyŃski, dodatkowy urlop macierzyŃski, urlop rodzicielski	Urlop macierzyŃski, urlop rodzicielski (brak dodatkowego urlopu macierzyŃskiego)
2.	Wymiar urlopu rodzicielskiego	26 tygodni	32 tygodnie (przy urodzeniu jednego dziecka przy jednym porodzie) lub 34 tygodnie przy wiŃkszej liczbie dzieci urodzonych jednocześnie, wymiar ten wynika z poŃczenia dodatkowego urlopu macierzyŃskiego z urlopem rodzicielskim
3.	Czas na wykorzystanie urlopu rodzicielskiego	CaŃci bezpoŃrednio (w caŃci lub w maksymalnie 3 ciŃciach) po wykorzystaniu peŃnego dodatkowego urlopu macierzyŃskiego	16 (18) tygodni bezpoŃrednio po urlopie macierzyŃskim, pozostaŃe 16 tygodni moŃa bŃdzie wykorzystaŃ do koŃca roku kalendarzowego, w ktŃrym dziecko koŃczy 6 lat
4.	Liczba ciŃci dodatkowego urlopu macierzyŃskiego i urlopu rodzicielskiego	ŁŃcznie 5 ciŃci, tj. 2 ciŃci dodatkowego urlopu macierzyŃskiego i 3 ciŃci urlopu rodzicielskiego	4 ciŃci urlopu rodzicielskiego (w ktŃrym zawiera siŃ obecny dodatkowy urlop macierzyŃski)
5.	Stosowanie zasady krotnoŃci tygodnia przy dodatkowym urlopie macierzyŃskim i urlopie rodzicielskim	Dodatkowy urlop macierzyŃski: kaŃda ciŃci udzielana w wymiarze 1 tygodnia lub krotnoŃci tygodnia, urlop rodzicielski: kaŃda ciŃci udzielana w wymiarze krotnoŃci tygodnia ł minimum 8 tygodni	KaŃda ciŃci urlopu rodzicielskiego udzielana w wymiarze krotnoŃci tygodnia ł minimum 8 tygodni, ale z wyŃtkami dotyczŃcymi pierwszej ciŃci (minimum 6 tygodni) oraz ostatniej ciŃci (brak zasady krotnoŃci tygodnia oraz minimalnego okresu urlopu)
6.	ŁŃczenie urlopu z pracŃ u pracodawcy udzielajŃcego tego urlopu	Dotyczy dodatkowego urlopu macierzyŃskiego i urlopu rodzicielskiego. Nie ma moŃliwoŃci proporcjonalnego wydŃuŃenia urlopu Ńczzonego z wykonywaniem pracy na nie wiŃcej niŃ 1/2 etatu	Proporcjonalne wydŃuŃenie urlopu rodzicielskiego nastŃpuje w odniesieniu do okresu pracy podczas tego urlopu
7.	Czas na wykorzystanie urlopu ojcowskiego	Do ukoŃczenia przez dziecko 12. miesiŃca Ńcia	Do ukoŃczenia przez dziecko 24. miesiŃca Ńcia
8.	Dzielenie urlopu ojcowskiego na ciŃci	Brak moŃliwoŃci	MoŃliwy podziaŃ na 2 ciŃci w wymiarze 1 tygodnia
9.	Termin na wykorzystanie urlopu wychowawczego	Do ukoŃczenia przez dziecko 5. roku Ńcia	Do zakoŃczenia roku kalendarzowego, w ktŃrym dziecko koŃczy 6. rok Ńcia
10.	WpŃyw liczby ciŃci urlopu rodzicielskiego na liczbŃ ciŃci urlopu wychowawczego	Brak wpŃywu	Pomniejszenie liczby ciŃci urlopu wychowawczego o 1 lub 2 ciŃci w sytuacji wykorzystywania 16 tygodni urlopu rodzicielskiego w peŃniejszym okresie, nie bezpoŃrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyŃskiego
11.	Terminy skŃadania wnioskŃw o urlopy	W wiŃkszoŃci 14-dniowe	W wiŃkszoŃci 21-dniowe
12.	PrzemiennoŃci wykorzystywania uprawnieŃ pomiŃdzy pracownikiem rodzicem oraz rodzicem nieposiadajŃcym statusu pracownika	Ograniczona	PeŃna

ElŃbieta MŃdynarska-Wedpa
specjalista w zakresie wynagrodzeŃ

PODSTAWA PRAWNA

- Art. 6 ust. 1 pkt 1, pkt 5, art. 9 ust. 1 i ust. 1a, art. 11, art. 14 ustawy z 18 paŃdziernika 1998 r. o systemie ubezpieczeŃ spoŃecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.).
- Art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i lit. e, art. 82 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o Ńwiadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze ŃrodkŃw publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 581).
- Ustawa z 25 czerwca 1999 r. o Ńwiadczeniach pieniŃznych z ubezpieczenia spoŃecznego w razie choroby i macierzyŃstwa (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 159 ze zm.).
- Ustawa z 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o Ńwiadczeniach pieniŃznych z ubezpieczenia spoŃecznego w razie choroby i macierzyŃstwa oraz niektŃrych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1066).
- Ustawa z 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o Ńwiadczeniach rodzinnych oraz niektŃrych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1359).
- Art. 1, art. 9, art. 10, art. 33–34, art. 36 ustawy z 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks pracy oraz niektŃrych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1268).
- Art. 175¹, art. 179¹, art. 180, art. 180⁴, art. 181, art. 182, art. 182^{1a}, art. 182^{1b}, art. 182^{1c}, art. 182^{1d}, art. 182^{1e}, art. 182^{1f}, art. 182³, art. 182⁴, art. 183, art. 183², art. 184, art. 186, art. 186⁷, art. 186⁸ ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 1502 ze zm.).